

Ρομάνο Πρόντι: Η Ευρώπη και οι ευθύνες της σε τρεις αδικίες

Ο πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής υπογραμμίζει τις ευθύνες της ΕΕ για την αποκατάσταση μιας δικαιότερης παγκόσμιας οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης

Αθαν. Χ. Παπανδρόπουλου

Δημοσιογράφου,
προέδρου της Ένωσης
Συντακτών Περιοδικού Τύπου

Καθηγητής νομικών και οικονομικών επιστημών, ιδρυτής του κόμματος της Ελιάς, πρώην πρωθυπουργός της Ιταλίας και άνθρωπος με τεράστια εμπειρία στον χώρο των δημοσίων επιχειρήσεων, ο κ. Ρομάνο Πρόντι, 63 ετών, είναι σίγουρα μια πολύ παρεξηγημένη προσωπικότητα. Το γιατί, όμως, δεν αφορά την παρούσα παρουσίαση των απόψεών του, σε μια σημαντική για το ευρωπαϊκό γίγνεσθαι στιγμή. Επιφυλασσόμεθα, όμως, σε μιαν άλλη ευκαιρία, να εξηγήσουμε ποιοι και γιατί θέλουν τον Ιταλό πρόεδρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αποδυναμωμένο και, ως κάποιον βαθμό, πολιτικά απομονωμένο.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Κύριε πρόεδρε, τον τελευταίο καιρό η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) αντιμετωπίζει προκλήσεις στις οποίες πρέπει να δώσει απαντήσεις. Μία από αυτές είναι η παγκοσμιοποίηση και ό,τι αυτή συνεπάγεται για την οικονομική και νομισματική ένωση, αλλά και για την θέση της Ευρώπης στον κόσμο. Ποιές είναι οι δικές σας αντιλήψεις γύρω από το όλο πλέγμα σχέσεων και προοπτικών για την ΕΕ;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η παγκοσμιοποίηση είναι ένα παλιό φαινόμενο, το οποίο, όμως, σήμερα αναπτύσσεται υπό διαφορετικές σε σχέση με το παρελθόν συνθήκες. Συνεπώς, μπορούμε να πετύχουμε ή να αποτύχουμε στην πρόκληση που έχουμε να αντιμετωπίσουμε, αλλά δεν μπορούμε να την αποφύγουμε. Είτε μας αρέσει είτε όχι, η

παγκοσμιοποίηση υπάρχει. Καθήκον μας είναι να κατορθώσουμε να την διαχειριστούμε, να την θέσουμε στην υπηρεσία του ανθρώπου. Θα ήθελα, στο σημείο αυτό, να σας κάνω μια ενδιαφέρουσα επισήμανση. Πολλοί, που μονίμως πλέον διαδηλώνουν κατά της παγκοσμιοποίησης, πριν λίγους μήνες, αν δεν με απατά η μνήμη μου, χαιρέτησαν σαν κοινωνική αλλά και ανθρωπιστική νίκη την απόφαση ορισμένων μεγάλων φαρμακευτικών οίκων να επιτρέψουν στη Νότια Αφρική την παραγωγή φαρμάκων κοινόχρηστης ονομασίας που είναι αναγκαία για την καταπολέμηση του Aids. Με τον τρόπο αυτόν, εκατομμύρια ασθενών θα μπορέσουν να επωφεληθούν από τις έρευνες που πραγματοποιούνται στα εργαστήρια των μεγάλων πολυεθνικών. Αυτό το γεγονός θα έπρεπε να μας κάνει να σκεφθούμε ποιές είναι οι θετικές αξίες της παγκοσμιοποίησης. Απαιτείται, λοιπόν, προσοχή στις εκτιμήσεις.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Εσείς, ποιες πτυχές αυτού του φαινομένου θα θέλατε να γίνουν αντικείμενο σοβαρού πανευρωπαϊκού και, γιατί όχι, παγκόσμιου διαλόγου, πέρα από τις γνωστές διαμαρτυρίες οι οποίες εμπεριέχουν και σημαντικές δόσεις χρήσης βίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Σήμερα, βρισκόμαστε σε μια κατάσταση που εγώ την χαρακτηρίζω ως εκείνη των τριών αδικιών. Αυτές είναι η ισχυρή αύξηση των κοινωνικών και οικονομικών διαφορών που υπάρ-

χουν μεταξύ των πλουσιότερων και των φτωχότερων κατηγοριών στις ανεπτυγμένες κοινωνίες, η ίδια αυξανόμενη διαφοροποίηση στις κοινωνίες των φτωχών χωρών και, τέλος, τα διαφορετικά επίπεδα ανάπτυξης και μέσης ευημερίας στις πλούσιες και στις φτωχές χώρες. Δεν είναι δυνατό να αποδεχθούμε μοιρολατρικά αυτή την κατάσταση, χωρίς να πράξουμε ό,τι είναι αναγκαίο για να μειώσουμε τις ανισότητες με την προώθηση μεταρρυθμίσεων που επιτρέπουν στις κοινωνίες μας να γίνουν πιο ανοικτές, πιο δίκαιες και πιο περιεκτικές. Για τον λόγο αυτό, καταδικάζοντας απερίφραστα την χρήση βίας, αρνούμαι να υποτιμήσω κάθε διαμαρτυρία που φανερώνει μια πραγματική και διαδεδομένη δυσφορία. Το συναίσθημα που κρύβεται πίσω από τις διαμαρτυρίες δεν μπορεί και δεν πρέπει να παραγνωρίζεται. Η βαθιά διαφωνία που βρίσκεται στην βάση της διαμαρτυρίας εκφράζεται, συχνά συγκεχυμένα, με άπειρους διαφορετικούς τρόπους, με αποτέλεσμα να εμποδίζεται μια σφαιρική προσέγγιση που από την καταολέμηση της φτώχειας φθάνει στην προστασία του περιβάλλοντος, περνώντας από την υπεράσπιση των ιδιαιτεροτήτων και από την αντίθεση στο κοινωνικό ντάμπινγκ.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Η εμπειρία σας τί δείχνει; Μπορούν τεράστια θέματα φτώχειας και άνισης κοινωνικής δικαιοσύνης να βρουν λύσεις με λιγότερη Ευρώπη και χωρίς παγκόσμια συνεργασία;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Ασφαλώς και όχι. Χωρίς καμμιάν αμφιβολία, πρέπει να συνειδητοποιήσουμε ότι το —καίριο για πολλούς λαούς— πρόβλημα της φτώχειας στον κόσμο δεν λύνεται με λιγότερη παγκοσμιοποίηση, αλλά με περισσότερη παγκοσμιοποίηση. Δεν είναι τυχαίο αν οι πιο περιθωριακές και φτωχές κοινωνίες του κόσμου δεν είναι αυτές που συμμετέχουν, αλλά εκείνες που αγνοούνται από την παγκοσμιοποίηση. Κάνουν τραγικό λάθος όσοι υποστηρίζουν ότι η εναλλακτική λύση στην παγκοσμιοποίηση είναι η απομόνωση ή οι διμερείς σχέσεις. Και στην ουσία γίνονται, αθελήτως, συνήγοροι του δικαίου του ισχυροτέρου. Δεν είναι δυνατή η διαχείριση της παγκοσμιοποίησης χωρίς τους πολυμερείς οργανισμούς. Δεν ανοίγονται οι αγορές χωρίς την παρεμβολή του Παγκόσμιου Οργανισμού Εμπορίου. Δεν διαγράφεται το χρέος και δεν βελτιώνονται οι υποδομές των φτωχότερων χωρών χωρίς την Παγκόσμια Τράπεζα ή το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο. Δεν προωθούνται υψηλότερα κοινωνικά

πρότυπα χωρίς την Διεθνή Οργάνωση Εργασίας. Το ίδιο το G8-G7, όταν γεννήθηκε, ήθελε να είναι ένα άτυπο φόρουμ συζητήσεων, άμεσων επαφών μεταξύ των πρωθυπουργών για την πρόληψη ή την διευθέτηση εξαιρετικά επικίνδυνων, πολλές φορές, εντάσεων και παρανοήσεων. Βέβαια, σήμερα επιβάλλεται ένας νέος προβληματισμός για τον τρόπο σύλληψης και διαχείρισης ενός τέτοιου είδους μηχανισμού: όχι, όμως, για να τον διαλύσουμε, αλλά για να το κάνουμε να λειτουργεί καλύτερα! Έτσι όπως οφείλουμε να βελτιώσουμε την λειτουργία όλων των πολυμερών μηχανισμών. Άλλωστε, η ΕΕ είναι το καλύτερο παράδειγμα για το πως είναι δυνατή μία από κοινού ανάπτυξη, παρά τις αρχικές διαφορετικές θέσεις. Μισός αιώνας ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης κατάφερε να εξασφαλίσει διαρκή ισορροπία μεταξύ ηττημένων και νικητών, μεταξύ μεγάλων και μικρών, μεταξύ πιο προηγμένων και πιο καθυστερημένων κρατών. Σήμερα, η εμπειρία αυτή βρίσκεται στην βάση της ενοποίησης της ηπείρου μας και είναι ένα πρότυπο αντικείμενο μελέτης σε διάφορα μέρη του κόσμου.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Εσείς ο ίδιος έχετε υποστηρίξει ότι είναι απαραίτητο για την ΕΕ να έλθει πιο κοντά στους πολίτες της και να αφουγκρασθεί καλύτερα τα όσα θα ήθελαν να της πουν...

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Έχετε δίκιο. Είναι ζωτικό για το μέλλον μας και για την ευρωστία των δημοκρατικών θεσμών μας να ενισχύσουμε και να διευρύνουμε την συμμετοχή των κοινωνικών, πολιτιστικών και πολιτικών δυνάμεων που έχουν ήδη οργανωθεί και επιθυμούν να είναι οι συνομιλητές μας. Οφείλουμε να ανοίξουμε ακόμη περισσότερο τις διαδικασίες λήψης των αποφάσεών μας. Οφείλουμε να επιδιώξουμε μεγαλύτερο διάλογο με τους πολίτες μας. Για τον σκοπό αυτόν, η Επιτροπή προτείνει ήδη σήμερα την αναθεώρηση του συστήματος διακυβέρνησης της ΕΕ με βάση τις αρχές της διαφάνειας, της συμμετοχής, της ευθύνης, της αποτελεσματικότητας και της συνοχής. Αυτή είναι η Ευρώπη που έχω στο μυαλό μου: μία κοινωνική Ευρώπη, μία Ευρώπη των πολιτών, που να αποτελεί υπόδειγμα στον κόσμο για τα επίπεδα προστασίας και που να είναι ικανή να παρεμβαίνει στο εξωτερικό ως παράγοντας αναπαραγωγής ευημερίας και ανάπτυξης, ακόμη και στις αναδυόμενες χώρες. Πιστεύω ότι οι ίδιες αρχές θα έπρεπε να κατευθύνουν την μεταρρύθμιση άλλων οργανισμών που διαδραματίζουν καί-

ριο ρόλο στην διεθνή σκηνή.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Πιστεύετε, κύριε πρόεδρε, ότι μπορεί να πετύχει το όραμά σας για την Διακυβέρνηση της Ευρώπης;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Η επιτυχία αυτή αποτελεί προϋπόθεση επιβίωσης της σημερινής και αυριανής διευρυμένης Ευρώπης. Το πολιτικό σύστημα της ΕΕ είναι εξαιρετικά περίπλοκο και ο κόσμος δυσκολεύεται να το κατανοήσει. Επίσης, το κοινό δεν έχει την εντύπωση ότι ακούγεται η φωνή του ή ότι οι φορείς υπάρχουν για να κάνουν γνωστές τις απόψεις του. Το πρόβλημα αυτό μου είναι σαφές εδώ και καιρό. Αν όμως χρειάζεται περαιτέρω απόδειξη, αρκεί να παρατηρήσουμε την χαμηλή συμμετοχή στις ευρωεκλογές και στο γνωστό ιρλανδικό δημοψήφισμα.

Η πραγματική πρόκληση για την Ένωση είναι να μεταρρυθμίσει τις ευρωπαϊκές πολιτικές διαδικασίες και, στην συνέχεια, την ίδια την πολιτική. Έχει ήδη ξεκινήσει ευρεία συζήτηση για το μέλλον της ΕΕ, προκειμένου να προετοιμαστούν οι θεσμικές αλλαγές που πρόκειται να αποφασισθούν το 2004. Οι σημερινές προτάσεις της Επιτροπής συμβάλλουν σε αυτή την συζήτηση. Προκειμένου να αποκαταστήσουμε την εμπιστοσύνη των πολιτών μας, θα πρέπει, ήδη από τώρα, να δείξουμε ότι έχουμε μεγαλύτερη επίγνωση των προσδοκιών του κοινού, της κοινωνίας των πολιτών, των περιφερειών και των τοπικών οργανώσεων. Πριν να ξεκινήσουμε νέες θεσμικές μεταρ-

ρυθμίσεις, πρέπει να κάνουμε ό,τι είναι δυνατόν για να αλλάξουμε τον τρόπο εργασίας μας, να προετοιμάσουμε και να λάβουμε τις σχετικές αποφάσεις.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Στην σημερινή παγκόσμια πολιτική κοινότητα, μπορεί η ΕΕ να αποκτήσει την δική της φωνή και να χαράζει στρατηγικές που να έχουν αμιγώς ευρωπαϊκό χαρακτήρα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Για το αν η ΕΕ θα αποκτήσει δική της πολιτική προσωπικότητα, υπεύθυνοι είναι οι πολιτικοί της άνδρες. Φέρουν την ευθύνη των πολιτικών αποφάσεων και, βεβαίως, και του οικονομικού τους κόστους. Απαιτούνται βαθιές μεταρρυθμίσεις, οι οποίες συνεπάγονται ευθύνες για όλους μας. Αν συνεχίσουμε να παρουσιάζουμε τις Βρυξέλλες σαν μία απόμακρη οντότητα, που επιβάλλει τις αντιλαϊκές αποφάσεις στις κυβερνήσεις και στους λαούς της Ευρώπης, δεν θα πρέπει να μας προκαλεί έκπληξη όταν οι πολίτες μας εκφράζουν έλλειψη ενδιαφέροντος, δυσπιστία, ακόμη και απόλυτη απόρριψη. Μεταρρύθμιση της ΕΕ σημαίνει, επίσης, ότι οι κυβερνήσεις πρέπει να πάψουν να χρησιμοποιούν τις Βρυξέλλες σαν εξιλαστήριο θύμα για αποφάσεις στις οποίες έχουν οι ίδιες συναινέσει. Η ΕΕ είναι υπόθεση όλων μας. Πρέπει να χτίσουμε ένα κοινό οικοδόμημα, ένα ανοικτό, δημοκρατικό πρότυπο ολοκλήρωσης, έτσι ώστε κάθε Ευρωπαίος πολίτης να αισθάνεται πραγματικά ότι τα θεσμικά όργανα του ανήκουν.

Mark Tansey, Innocent Eye Test, 1981.